

INTERVIEW ALEX ROEKA, ZANGER

Na een carrière van 25 jaar is hij nog altijd niet bekend bij het grote publiek. Hoeft ook niet, zegt Alex Roeka. „Ik heb altijd liedjes geschreven die ik zelf wilde horen. Donker en schurend.”

Door onze medewerker **Jorg Leijten** Foto **Andreas Terlaak**

‘Het was zingen of sterven’

Onlangs vond Alex Roeka een oud cassettebandje terug. Een demotape met zestien nummers, opgenomen in 1992 in een studiootje aan het IJ. Het waren de eerste Nederlandstalige teksten die hij schreef. „Ik was verbaasd toen ik het resultaat weer hoorde. Het gitaarspel is vrij goed voor iemand die net een gitaar heeft opgepakt”, vertelt Alex Roeka (63) op de bank bij platenmaatschappij Excelsior. „En tekstueel zitten de liedjes ook prima in elkaar.” Zoals bijvoorbeeld ‘Noem ’t Geen Liefde’, waarvoor hij in 1999 de Annie M.G. Schmidtprijs kreeg voor het beste theaterlied. „Het was allemaal zo gek nog niet voor een beginnend tekstschrijver.”

Inmiddels zijn er 25 jaren verstreken sinds die eerste demo. Om dat te vieren nam Roeka een selectie van zijn dierbaarste nummers nogmaals op. Het resultaat is te horen op zijn onlangs uitgekomen elfde studioalbum *En Toen Ineens*. „Tien albums maken was het doel dat ik mijzelf na mijn eerste cd stelde. Dan heb je iets van een oeuvre. Nou die tiende plaat was er, maar ik zag het niet zo zitten daarna met een ‘best of’ te komen.”

Daarom stelde zijn platenmaatschappij voor een selectie nummers van zijn eerste zeven albums opnieuw op te nemen. Dat idee viel beter. „In de beginjaren heb ik liedjes opgenomen waarover ik achteraf niet zo tevreden ben. Ze hadden hun definitieve vorm nog niet gekregen. Neem ‘Kermis in Ravenstein’. Dat staat op mijn tweede album en is slordig opgenomen. Te snel qua tempo. Nu hebben we ’m slepender gemaakt, met echte blazers erbij.”

Op de nieuwe plaat staat ook het eerste Nederlandstalige nummer dat hij ooit schreef en waarmee Roeka zijn liefde voor het Nederlandstalige ontdekte: ‘Late Ochtend’. Het is de letterlijke beschrijving van de ochtend volgend op een nacht waarin hij de liefde bedreef met een onbekende vrouw. Roeka ontwaakt daarna in een lege kamer met daarin slechts een gitaar.

Redding

„Ik was helemaal niet van het Nederlandse lied. Ja, Ramses Shaffy sprak me als figuur aan, maar het was alsof ik ineens het licht zag toen ik die gitaar aanraakte.” De woorden volgden: „Wat is dit voor een kale kamer hier/ Wat is er gebeurd dat ik hier ben.’ Ja, daar kon ik wel op voortbouwen. Misschien kon ik op mijn eigen manier liedjes leren schrijven.”

Na het eerste nummer volgden al snel tientallen teksten. „Alsof ik ze al die tijd had opgespaard.” Ja, hij had het daarvoor wel eens in het Engels geprobeerd, maar dat liep op niks uit. „Als je taal echt wilt uitbuiten, zul je toch in het Neder-

lands moeten schrijven. Dat is dan je lot.”

Muziek was de redding voor deze zoon uit een Brabants notarisgezin. Een onbevredigende carrière in de geestelijke gezondheidszorg en verschillende periodes als zeeman hadden hem in een situatie met een weinig hoopvol toekomstperspectief gebracht. „Ik was 38 jaar en wist het even niet meer. Ik ben niet zo ambitieus in carrière maken. Ik raakte aan de drank en leidde een nachtelijk, onmaatschappelijk leven. Dan dreig je te verloederen. De liedjes waren een redding, het wrakhout waaraan ik mij kon vastklampen.”

Roeka was met zijn 38 jaar een tamelijke laatbloeier op het podium. „Ik had er vreselijk veel moeite mee, want ik ben vrij verlegen. Ik wist niet hoe je moest staan en kijken. Tegelijkertijd wist ik dat ik door moest duwen, want anders was er geen redding meer mogelijk. Het was zingen of sterven.”

Zijn theaterliedjes vol poëtische overdenkingen ontvingen al snel veel lof van publiek en vakgenoten. Hij kreeg onder meer twee Edisons en die Annie M.G. Schmidtprijs. Daar komt bij dat hij komende zondag bij de start van zijn jubileumtournee in de Kleine Komedie de Oeuvreprijs Kleinkunst en Cabaret krijgt uitgereikt.

Jacques Brel

Toch werd Roeka, ondanks alle lof nooit een man die het grote publiek aan zich wist te binden. Hoeft ook niet, zegt hij. „Je kunt op twee manieren schrijven: vanuit jezelf of op het publiek. Die laatste weg brengt je misschien tot in de Arena, maar ik heb altijd liedjes geschreven die ik zelf wilde horen. Die zijn meestal te donker en schurend voor het grote publiek. Toch weet ik er wel mensen mee te bereiken. Hoe diep en persoonlijk ook: er is altijd een publiek dat je gevoelens herkent. Dat komt omdat het persoonlijke op een bepaalde manier ook altijd collectief is.”

Zelf wordt Roeka nog altijd het meest geraakt door een van zijn grote voorbeelden, de Belgische chansonnier Jacques Brel. „Hoe hij een zaal bij zijn strot greep. Man, hij kon met zo’n enorme kracht en poëtisch vermogen zulke mooie dingen vertellen over de liefde en de wereld.”

Of er ook iets brelliaans schuilt in zijn eigen chansons? „Ik kan nog niet eens tot zijn enkels komen. Maar soms, soms, heb ik het gevoel dat ik een beetje in zijn buurt kom. Van een nummer als ‘Wil Je Voorzichtig Zijn’ denk ik wel eens: dat is mijn ‘Ne Me Quitte Pas’.” Hij lacht. „Maar dat is waarschijnlijk zelfbedrog. Het geeft vooral aan dat Brel altijd leeft in mijn geest.”

Zijn eigen carrière duurt inmiddels al een stuk langer dan die van zijn grote voorbeeld. Toch vreest hij het moment dat hij niet meer op het podium kan staan. „Ik ben toch wel verslaafd geraakt aan dat theatergedoe. Het geeft mijn leven betekenis. Net als het schrijven. Dat is een drug waarmee je jezelf verdooft. Je staat ’s ochtends op en kijkt het afschuwelijke zwarte beest recht in

Album+Tour

Alex Roeka begint zijn theatertournee *En Toen Ineens* zondag 26/11 in De Kleine Komedie, Amsterdam. Roeka krijgt dan ook de Oeuvreprijs Kleinkunst en Cabaret uitgereikt. Het album *En Toen Ineens* is verschenen bij Excelsior.

Int: alexroeka.nl

de bek en dan moet je schrijven om dat gevoel van leegte en wanhoop te bestrijden.”

Hij is nog niet klaar hoor, benadrukt Roeka. Zijn programma’s kunnen volgens hem nog meer verdieping krijgen met betere theatermonologen waarbinnen hij zijn werk inbedt. „Nummers krijgen betekenis door ze binnen een verhaal te plaatsen. Journalist Bert Wagendorp schreef een tijd terug een monoloog over Lance Armstrong. Die werd op het podium uitgesproken door een barman uit Austin. Hij vertelt hoe hij dat Lance-verhaal heeft beleefd en dat werd dan afgewisseld met liedjes. Dat was mooi. Dan komen nummers ook meer binnen.”

Monoloog

Eigenlijk, zegt hij, is een theateroptreden een kort verhaal waarin je veel meer van jezelf kwijt kan dan alleen die lied-

jes. „Het is een literaire voordracht waarin je ook gedachtes en grappen kwijt kunt.”

De nummers op *En Toen Ineens* zijn geselecteerd met het nadrukkelijke idee van een monoloog rond zijn 25-jarige carrière. „Ik had een idee voor een theaterprogramma over hoe ik tot het lied schrijven ben gekomen. Een aantal thema’s moest er zeker in, zoals mijn jeugd, de liefde, nacht en drank.”

Het theaterpubliek zal daarbij alleen ouder werk horen in een nieuwe versie, zoals ‘Lege Ochtendkroeg’ en ‘Alleen Maar Dit Moment’. „Ik heb in mijn programma zelden oud werk gespeeld. Het optreden was altijd gebaseerd op het nieuwe album. Maar die oudere liedjes zijn mij enorm dierbaar. Stel je voor dat ik zoiets als ‘Vuur en IJs’ nooit meer zou spelen, terwijl dat voor mij een heel betekenisvol nummer is. Dat zou ik toch wel erg jammer vinden.”